

ПРОФЕСІЙНІ РИЗИКИ НАДМІРНОЇ ЦИФРОВІЗАЦІЇ

Григор'єва Є.С., Гармаш Б.К., Власенко К.Г.

Український державний університет залізничного транспорту, м. Харків

Одна з унікальних властивостей мозку – пластичність. Мається на увазі здатність його до адаптації, до того середовища, в якому наш мозок опиняється. Загалом означену пластичність можна характеризувати як здатність до навчання.

Завдяки такій властивості ми можемо стежити за змінами, що відбуваються в мозку з часом. Існує техніка, що дозволяє спостерігати активність одиничного нейрона за допомогою електродів, які встановлюють у мозок.

Наукові дослідження дають нам розуміння того, як розвивається та працює наш головний орган. Етапи дозрівання та розвитку мозку відточувалися сотнями тисяч років. Цю усталену систему ніхто не скасовував. Жодні цифрові та клітинні технології не можуть змінити термін виношування людського плоду – дев'ять місяців у нормі. Так само і з мозком: він має дозріти, збільшитись вчетверо, побудувати згодом нейронні зв'язки, зміцнити синапси, обзавестися «оболонкою для проводів», щоб сигнал у мозку проходив швидко і без втрат. Така гігантська за своїми об'ємами робота відбувається у мозку людини до двадцятирічного віку. Це не означає, що далі мозок не розвивається. Але після 20 – 25 років він робить це повільніше, прецизійніше, добудовуючи деталями той фундамент, який був закладений до 20 років.

Ми самі формуємо свій мозок, а отже – своє майбутнє. Всі наші дії, розв'язання складних завдань та глибокі роздуми – все залишає сліди у нашому мозку. Водночас виникає питання стосовно того, чи надмірна цифровізація може змінити мозок, якщо йому властиве удосконалення.

По-перше, одноманітне проведення часу різко обмежує кількість зовнішніх стимулів, тобто живлення для мозку. Він не отримує достатнього досвіду, щоб розвинути найважливіші ділянки, відповідальні за співпереживання, самоконтроль, прийняття рішень тощо. Те, що не працює, відмирає. Наприклад, у тої людини, яка перестає ходити, атрофуються м'язи ніг. У людини, яка не тренує пам'ять, виникають перешкоди для будь-якого запам'ятовування. Начебто немає в тому необхідності: вся інформація присутня в смартфоні, пошукових системах, навігаторі. Звідси неминуче виникають проблеми із пам'яттю. Мозок може не розвиватися, а деградувати. І живі тканини згодом можуть атрофуватися. Першою ознакою може бути виникнення цифрового недоумства.

Яким чином поставлена проблема позначиться на формуванні майбутньої працездатності людини, стане відомо згодом. Відомо, що при систематичному виконанні роботи у людини виникає спрямованість, здатність швидко і якісно виконувати необхідні завдання. Цифрове недоумство може стати серйозною перешкодою в майбутньому для роботодавців та керівників підприємств.